QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA ISHLAB CHIQARISH HISOBI VA TAHLILINI TAKOMILLASHTIRISH

Mamatqulov Akram Xalmurodovich,
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
moliyaviy tahlil kafedrasi dotsenti
G-mail: mamatkulovakrom629@gmail.com
ORCID: 0000-0002-0529-5042

Annotatsiya: Maqolada qayta ishlash korxonalarida ishlab chiqarish hisobi va tahlilini takomillashtirish hamda iqtisodiy jixatdan yuqori makroiqtisodiy ko‘rsatkichlarga erishish masalalari yoritilgan.

Аннотация: В статье освещены вопросы совершенствования учета и анализа продукции на перерабатывающих предприятиях и достижения экономически высоких макроэкономических показателей..

Annotation: The article covers the issues of improving production accounting and analysis at processing enterprises and achieving economically high macroeconomic indicators..

Kalit so‘zlar: xomashyo, ishlab chiqarish, xarajat, tannarx, daromad, qayta ishlash korxonalari, ishlab chiqarish hisobi, tahlil , ikkilamchi mahsulot, makroiqtisodiy barqaror ko‘rsatkich.

Respublikamiz taraqqiyoti yuksalishi uchun izchil iqtisodiy islohotlar amalga oshirilayotgan bosqichda qayta ishlash tarmoqlarini rivojlantirishga alohida e’tibor qaratilmoqda. Chunki Jahonda globall iqtisodiyot hamda raqamli iqtisodiyotning talabi- mavjud xom-ashyo resurlar va moliyaviy imkoniyatlardan samarali foydalanib, bugungi kundagi iqtisodiyotda yuqori o‘rin egallashidir. Asosiy muammoli masalalar shundan iboratki, Yangi O‘zbekiston ham o‘zining kelajakdagi taraqqiyotini iqtisodiy jihatdan yuksaltirish. Shu o‘rinda ta’kidlash joizki, mavjud xom-ashyo resurslarni qayta ishlash natijasida bir necha turdagi innovatsion mahsulotlarni yaratib jahon bozorida munosib o‘z o‘rniga ega bo‘lish. Shu jumladan yaratiligan mahsulotlarga tannarxni to‘g‘ri shakllantirib yuqori daromad ko‘rsatkichlariga erishish. Buning uchun ushbu faoliyat bilan shug‘ullanadigan korxonalarga shart-sharoit va imkoniyatlarni tashkil qilish joizdir. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan qayta ishlash yo‘nalish bo‘yicha quyidagi bir qancha qarorlari qabul qilindi:

1.“Paxtachilik tarmog‘ini boshqarish tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 28 noyabrdagi PQ-3408-sonli qarori;

2.”Yog‘-moy tarmog‘ini yanada rivojlantirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar va sohani boshqarishda bozor mexanizmlarini joriy etish to‘g‘risi”da O‘zbekiston respublikasi prezidentining 2019-yil 16-yanvar, PQ-4118-son qarori;

3. “2023 yilda qishloq xo‘jaligi mahsulotlari ishlab chiqarish, qayta ishlashni kengaytirish va qo‘llab-quvvatlashning qo‘shimcha chora-tadbirlari to‘g‘risi”da O‘zbekiston respublikasi prezidentining 2023 yil 5 apreldagi PQ-113-son qarori;

4. “Respublikada oziq-ovqat xavfsizligini ta’minlashning qo‘shimcha chora-tadbirlari to‘g‘risi”da O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 16.02.2024 yildagi PF-36-son Farmoni.

Ushbu yuqoridagi qarorlar va Farmoni asosida qayta ishlash korxonalari faoliyatinni tubdan rivojlantirish va mavjud muammolar yechimi uchun muhim va asosiy me’yoriy xujjatlardir. Yuqorida qayta ishlashga qaratilgan e’tiborlardan kelib chiqib, xalqaro amaliyotda ushbu qayta ishlash korxonalarida ishlab chiqarish hisobi va tahlilini takomillashtirishdan iboratdir:

Qayta ishlash korxonalari faoliyatini rivojlanishi uchun hisob-kitob ishlarini to‘g‘ri yuritish va tashkil qilish hamda uni tahlil qilish alohida ahamiyatlidir. Uning natijasida korxona mablag‘larining holati, ulardan to‘g‘ri foydalanish, mahsulot tannarxini arzonlashtirish, har xil turdagi innovasion mahsulotlarni ishlab chiqarish uchun hamda samaradorlikni oshirish imkoniyatlari belgilab olinadi.

Respublikamizda qayta ishlash korxonalariда samaradorlikka erishish masalalari - innovatsion texnoligiyalarni joriy qilib, mavjud xom-ashyoni qayta ishlash natijasida bir necha xil turdagi mahsulotlarni ishlab chiqarish va ularning har biriga qilingan xarajatlarni to‘g‘ri taqsimlanishi hamda olinadigan daromadlar bo‘yicha foydani ob’ektiv shakllanishini talab qiladi. Ishlab chiqarish hisobi va tahlilini takomillashtirishda o‘z oldiga quyidagi vazifalarni keltirib chiqaradi:

- jahon bozorida iste’molchilarning mahsulotlarga bo‘lgan ehtiyoj va talablarini qondirilish;
- korxonalarda yuzaga keladigan xarajatlar va daromadlar hamda faoliyat bo’yicha moliyaviy natijalar hisobini to‘g‘ri yuritilish;
- hisobotlarni asosli shakllantirilishi uchun hisob siyosatini to‘g‘ri belgilanishi hamda tahlil natijasida boshqaruv bo’yicha samarali qarorlarini ishlab chiqish.

Ushbu vazifalarni amalga oshirish natijasi Respublikamiz o‘z oldiga qo‘ygan maqsadlariga erishishida o‘z aksini topadi.

Bugungi kunda qayta ishlash korxonalari o‘z tasarrufidagi barcha resurslar – moliyaviy, moddiy va mehnat resurslari harakati hamda ulardan foydalanish samaradorligini to‘g‘ri boshqarishni ta’minlashi zarur. Shuning uchun korxona oldiga qo‘yilgan asosiy vazifalardan biri korxonani boshqaruv tizimini haqiqiy ma’lumotlar bilan ta’minlash va bu ma’lumotlar asosida moliyaviy faoliyati natijalarini tahlil qilishdan iborat.

Har qanday sohalar va tarmoqlar faoliyatini rivojlanishi uchun aniq va ishonchli ma'lumotlar bo'lishi lozim,chunki bu ma'lumotlar asosida korxona holatiga baho berish va to'g'ri xulosalar hamda to'g'ri qarorlar qabul qilish lozim. Ushbu holatlarda bevosita hisob ko'rsatkichlari muhim vazifani o'taydi. Bunday ko'rsatkichlar ishlab chiqarish tizimini va kelajagini qanday rivojlanishini belgilab beradi. Shu nuqtai nazardan mamlakatimizda innovatsion rivojlantirish bo'yicha olib borilayotgan iqtisodiy islohotlarni hozirgi bosqichida korxonalarda ishlab chiqarish hisobi va tahlilini takomillashtirish va uni zamonaviy yo'nalishlarini ishlab chiqish zaruriyatini keltirib chiqaradi. Masalan, sut - qishloq xo'jaligi mahsuloti. U sutni qayta ishlash korxonalari uchun xom-ashyo. Uni qayta ishlash natijasida olinadigan mahsulotlar: qatiq, pishloq, sariyog' va hokazolar. Bundan tashqari: paxta, meva, neft xom-ashyolari va hokazo.... Ushbu xom-ashyolarni qayta ishlash natijasi bir turdan ko'p bo'lgan mahsulotlarga aylanadi. Yuqorida ta'kidlaganimizdek, qayta ishlashga qilingan xarajatlarga to'xtaladigan bo'lsak, ularning taqsimoti har bir mahsulot uchun qanday va qancha qiymatga ega bo'lishi. Ya'ni olingan har bir mahsulotni tannarxini to'g'ri shakllantirish yoki olinayotgan daromadlarning ulushi har bir mahsulotga qanchadan to'g'ri kelishi, ularning har qaysisi korxona uchun qanchadan foyda yoki zarar olib kelishi korxona uchun muhimdir. Asosiy muammoli masalalar ham shunda. Ko'pgina korxonalarda ushbu xarajatlarni ko'p qismini asosiy (operatsion) faoliyati bo'lgan mahsulotga taqsimlaydi. Qolgan ikkilamchi mahsulotlariga esa taqsimlash tartibi qanday bo'lishi hamda faoliyatga ta'sir etuvchi omillarni aniqlanishi qiziqtiradi. Bu kabi o'z yechimini kutayotgan mavjud holatlarga munosabat qanday bo'lishi korxona e'tiboridan albatta chetda qolmaydi.

Yuqorida ta'kidlangan muhim talablardan kelib chiqib, ushbu holatlarga muallifning xulosasi quyidagicha:

1. Qayta ishlash korxonalarida xarajatlar va ular natijasida olinayotgan mahsulotlar jahon bozorida yuqori o'ringa ega bo'lishligi uchun, ya'ni likvidlik darajasi yuqori bo'lishi uchun xarajatlar bo'yicha hisob yuritishda normativ xujjat talablariga rioya qilishdir. Ushbu talab - xarajatlar bo'yicha javobgarlik uchun asosdir.

2. Xarajatlar tahlili orqali olingan har bir mahsulotlarning tannarxini to'g'ri shakllantirish va ular bo'yicha javobgarlikni ta'minlashdir.

. Ushbu xulosalardan kelib chiqib takliflari quyidagicha:

1.Ishlab chiqarish hisobi – qayta ishlashdan olingan har bir mahsulotning jahon bozorida munosib o'rin egallashi uchun «Cost accounting system» (Xarajatlar tizimi hisobi) bo'yicha amalga oshirish maqsadga muvofiqdir. Chunki bunda xarajatlarni natijasi bo'yicha samarali qarorlar qabul qilishdir.

2.Tahlil natijasi bo'yicha samarali qarorlar aniq bo'lishligi uchun har bir mahsulot tannarxini va ular bo'yicha daromadlarini hamda natijaviy ko'rsatkichlarini alohida-alohida tahlil qilish. Ularning natijalarini bir-biriga solishtirishdan iboratdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Маматқулов, А. Х. (2023). Пахтани қайта ишлаш корхоналарида ишлаб чиқариш харажатлари бўйича таннархни ҳисоблаш усулларини такомиллаштириш. Gospodarka i Innowacje., 41, 142-145.
2. Маматкулов, А. (2017). Совершенствование учета затрат в производственном учете на хлопкоперерабатывающем предприятии. Экономика и инновационные технологии, (3), 111–117. извлечено от https://inlibrary.uz/index.php/economics_and_innovative/article/view/9264
3. Rozmatovna, Y. U. (2022). Improvement of Intangible Assets Accounting and Auditing. Texas Journal of Multidisciplinary Studies, 9, 102-104.
4. Rozmatova Umida Yuldashevna. (2023). IQTISODIYOTNI TARTIBLASHDA BOZOR MEXANIZMI . Journal of New Century Innovations, 30(3), 12–13. Retrieved from https://newjournal.org/index.php/new/article/view/7342
5. Nurmanov, U. A. (2022). Budgeting in the management of current assets. Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities, 2(1.1 Economical sciences).
6. У.А. Нурманов. (2024). Жорий активларни бошқаришда тизимли ёндашишни такомиллаштиришнинг муҳимлиги. World Scientific Research Journal, 23(2), 277–286. Retrieved from http://www.wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/3041
7. Yuldasheva, U. A. (2022). THE IMPACT OF THE TAX BURDEN ON THE FINANCIAL ACTIVITIES OF BUSINESS ENTITIES. ILMIY TADQIQOT VA INNOVATSIYA, 1(1), 55-63.
8. Yuldasheva Umida Asanaliyevna. (2024). WAYS TO OPTIMIZE THE TAX BURDEN ON ORGANIZATIONS IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN. American Journal of Business Management, Economics and Banking, 20, 248–253. Retrieved from https://www.americanjournal.org/index.php/ajbmeb/article/view/1782
9. Yuldasheva, U. (2022). IQTISODIYOTNING XALQARO INTEGRATSIYASIDA INVESTITSIYALARNING O'RNI VA AXAMIYATI. INTERNATIONAL CONFERENCE ON LEARNING AND TEACHING, 1(4), 336–345. Retrieved from https://researchedu.org/index.php/iclt/article/view/2742
10. Юлдашева, Д. А. (2024). ИНФОРМАЦИОННАЯ ОСНОВА ОЦЕНКИ СОБСТВЕННОГО КАПИТАЛА ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ. World scientific research journal, 23(2), 57-66.
11. Yuldasheva D.A. (2023). INFORMATION AND ANALYTICAL BUSINESS ENVIRONMENT AND ITS INTERACTION WITH ACCOUNTING IN THE DIGITAL ECONOMY. European Journal of Research Development and

Sustainability, 4(1), 9-12. Retrieved from https://scholarzest.com/index.php/ejrds/article/view/3106
12. Сагдиллаева, З. А. (2024). ФИНАНСОВЫЙ АНАЛИЗ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ РАЗВИТИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА. World scientific research journal, 23(2), 191-198.
13. Сагдиллаева, З. А. (2024). СОДЕРЖАНИЕ И ПОРЯДОК ПРОВЕДЕНИЯ АНАЛИЗА ФИНАНСОВОЙ ОТЧЁТНОСТИ, СФОРМИРОВАННЫЙ НА ОСНОВЕ МСФО. World scientific research journal, 23(2), 437-442.
14. Sardor Umarovich Kholdorov (2022). Investitsion loyihalarini moliyalashtirishda xavflarni baholash va boshqaruv masalalari. "The processes of digital transformation in the economy, finance and management in the context of a pandemic", 6, 916-927 pp.
15. Сардор Умарович Холдоров (2022). Рақамли иқтисодиёт шароитида инвестицион фаолиятини молиялаштириш истиқболлари. "Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси: мақсад, тамойиллар ва ривожланиш истиқболлари", 3, 326-329 б.
16. Klichev, B. (2024, февраль 23). Inson kapitalini rivojlantirishda ishchilar harakati tahlili. Ilm-fan taraqqiyotida mintaqaviy iqtisodiyotni rivojlantirish va kambag'allikni qisqartirish, Farg'ona, O'zbekiston. https://doi.org/10.5281/zenodo.10901976
17. САГДИЛЛАЕВА, З. А., & ЧОРИЕВ, И. Х. (2016). Проблемы аудита оплаты труда. In СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ И РЕГУЛИРОВАНИЯ: ПОИСК ОПТИМАЛЬНЫХ РЕШЕНИЙ (pp. 113-119).
18. Choriev, I., & Mamatqulov, A. (2018). THE EFFECT OF DEVELOPMENT OF SMALL BUSINESS ON SEGMENTAL SEPARATION OF POPULATION. International Finance and Accounting, 2018(5), 12.
19. Тулаев Мирзакул Саламович. (2024). РАСЧЕТ РЕНТАБЕЛЬНОСТЬ СОБСТВЕННОГО КАПИТАЛА (ROE) В УЗБЕКИСТАНЕ . World Scientific Research Journal, 23(2), 182–190. Retrieved from http://www.wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/3031
20. Тулаев Мирзакул Саламович. (2024). МОЛИЯВИЙ ҲИСОБОТЛАРНИ КОЭФФИЦЕНТЛАР ЁРДАМИДА ТАҲЛИЛ ҚИЛИШ МАСАЛАЛАРИ . World Scientific Research Journal, 23(2), 149–162. Retrieved from http://www.wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/3028
21. Қличев, Б. (2021, май 21). Маҳсулот (иш, хизматлар) га баҳо шакллантириш масалалари. Бухгалтерия ҳисоби ва аудиторлик фаолиятини халқаро стандартлар асосида ташкил этишнинг долзарб масалалари. https://doi.org/10.5281/zenodo.10647005
22. Қличев, Б. (2021, май 21). Ўзбекистонда ишбилармонлик фаоллиги таҳлилини ташкил этиш. Бухгалтерия ҳисоби ва аудиторлик фаолиятини

халқаро стандартлар асосида ташкил этишнинг долзарб масалалари. https://doi.org/10.5281/zenodo.10646960

23. Қличев, Б. (2021, май 5). Ишбилармонлик фаоллиги индекси таҳлили. Biznes-tahlilni rivojlantirishning zamonaviy tendensiyalari va istiqbollari. https://doi.org/10.5281/zenodo.10647021
24. Қличев, Б. (2022, сентябрь 16). Операцион фаолият таҳлилида харидор танлови асосида маҳсулотга баҳо шакллантириш масалалари. Инновацион ёндашув асосида молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартларини жорий этиш. https://doi.org/10.5281/zenodo.10647059
25. Қличев Бахтиёр Пардаевич. (2024). Ишчилар кўнимсизлиги таҳлили. World Scientific Research Journal, 23(2), 287–294. Retrieved from http://wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/3042
26. Adurahimov, A. Z., & Ergashov, I. O. (2023). Ta’limda texnalogiyalarni qo‘llash hamda xorijiy tillarni o‘rgatish orqali mutaxassislarni malakali kadr sifatida chiqarish islohatlari. Scientific approach to the modern education system, 2(18), 62-64.
27. Adurahimov, A. Z., & Ergashov, I. O. (2023). Kichik biznesga qanday yengilliklar beriladi, kimlar 20 mln yoki 30 mln to‘lasa soliq hisobotini yuritishi shart emas, 2023 yilgi soliq o‘zgarishlari. ijodkor o'qituvchi, 3(32), 30-32.
28. Қиличев Ботир Пардаевич. (2024). COVID-19 пандемиясидан кейин туризмни ривожлантириш йўналишлари. Образование наука и инновационные идеи в мире, 39(2), 130–134. Retrieved from https://newjournal.org/index.php/01/article/view/11578/11219
29. Abdullaevich, K. M. (2020). Issues to enhance financial literacy on extrabudgetary targeted funds. International Journal of Research in Social Sciences, 10(8), 129-135.
30. Курбонов Мухиддин Абдуллаевич. (2024). Яширин иқтисодиётга қарши курашишда фискаль сиёсат, хорижий тажриба, муаммо ва ечимлар. World Scientific Research Journal, 23(2), 257–265. Retrieved from http://www.wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/3039
31. Курбонов Мухиддин Абдуллаевич. (2024). Солиқ маъмурчилигида молиявий технологиялар – хуфиёна иқтисодиётни қисқартириш омили сифатида. World Scientific Research Journal, 23(2), 266–276. Retrieved from http://www.wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/3040
32. Курбонов Мухиддин Абдуллаевич. (2024). Қўшилган қиймат солиғини қўллашнинг халқаро амалиётдаги моделлари. World Scientific Research Journal, 23(2), 295–302. Retrieved from http://www.wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/3043
33. Курбонов Мухиддин Абдуллаевич. (2024). Хуфиёна иқтисодиёт шароитида фискал сиёсати ва унинг назарий асослари. World Scientific Research Journal,

23(2), 303–313. Retrieved from http://www.wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/3044

34. Қурбонов Мухиддин Абдуллаевич. (2024). Божхона тўловларини ундиришда молиявий технологияларини қўллаш амалиётини такомиллаштириш. World Scientific Research Journal, 23(2), 314–324. Retrieved from http://www.wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/3045
35. Қурбонов Мухиддин Абдуллаевич. (2024). Erkin iqtisodiy zonalar faoliyatini takomillashtirish va normativ-huquqiy asoslari. World Scientific research Journal, 23(2), 344–351. Retrieved from http://www.wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/3048
36. Қурбонов Мухиддин Абдуллаевич. (2024). Fiskal siyosat bo‘yicha xorijiy mamlakatlar tajribasi va uni qo‘llash muammolari. World Scientific Research Journal, 23(2), 352–361. Retrieved from http://www.wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/3049
37. Dusiyarov, S. K. (2021). Issues Of Supporting Activities Of Business Entities Through Improving Tax Administration In Uzbekistan. Academicia Globe, 2(11), 51-59.
38. Dusiyarov, S. X. (2023). Stages of entrepreneurship development in uzbekistan and its role in the national economy. Modern Science and Research, 2(6), 16-25.
39. Дусияров Ш. (2021). Кичик тадбиркорлик субъектлари молиявий фаолиятига солиқларнинг таъсири таҳлили, Iqtisodiyot va ta’lim, 2021, 6, 105-109. https://cedr.tsue.uz/index.php/journal/article/view/289 .
40. Дусияров, Ш., Чоршанбаев, У., & Муратжанова, Л. (2024). Саноатни модернизациялашда самарали солиқ механизмларидан фойдаланиш йўллари. Iqtisodiy taraqqiyot va tahlil, 2(2), 367-376.
41. Fayziev, F. (2021). Маҳаллий бюджет даромадларини оширишда мулкий солиқларнинг аҳамияти. Архив научных исследований, 2(1). извлечено от https://journal.tsue.uz/index.php/archive/article/view/305
42. Файзиев Фаррух Абдуллахожаевич. (2024). Ўзбекистонда ўзини ўзи банд қилиш: ривожланиш истиқболлари ва солиқ тизимидаги ўрни. World Scientific Research Journal, 23(2), 387–402. Retrieved from http://www.wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/3052
43. Abdullakhojaevich, F. F. (2020). Peculiarities of assessing real estate by market value for the taxation purpose. International Journal of Research in Social Sciences, 10(7), 92-100.
44. Файзиев, Ф. (2020). Солиқ солиш мақсадида кўчмас мулкни бозор қийматида баҳолашнинг ўзига хос хусусиятлари. Экономика и инновационные технологии, (1 (2)), 218-227.
45. Хамидова Сулув Янгибоевна. (2023). Халқаро амалиётда ички аудиторлик текширувларини ўтказиш услубиётини ва ички аудитнинг халқаро

стандартларини такомиллаштириш асослари. "XXI ASRDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR, FAN VA TA’LIM TARAQQIYOTIDAGI DOLZARB MUAMMOLAR" nomli respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi, 1(8), 8–22.

46. Хамидова С.Я. (2023). Молиявий ҳисоботларни трансформация қилиш ва параллел усулларда тузишнинг ташқилий жиҳатлари. "Conference on Universal Science Research 2023", 1(8), 18–23.
47. Yuldashev, J. A. (2023). Marketing Principles of Formation of Reserve Funds in the Practice of Commercial Banks. EUROPEAN JOURNAL OF BUSINESS STARTUPS AND OPEN SOCIETY, 3(5), 1–6. Retrieved from https://inovatus.es/index.php/ejbsos/article/view/1650
48. Юлдашев, Ж. А. (2023). Изучение современного состояния банковских поступлений, формы развития внутрибанковских и межбанковских расчетов. World scientific research journal, 12(2), 186-196.
49. Юлдашев, Ж. А. ТИЖОРАТ БАНКЛАРИДА МИЖОЗЛАР БИЛАН МУНОСАБАТЛАР ҲОЛАТИНИ БАҲОЛАШ УСУЛИНИ ТАКОМИЛАШТИРИШ.
50. Yuldashev, J. A. (2022). Mechanisms of Customer Attraction Based on Marketing Strategies in Commercial Banks. EUROPEAN JOURNAL OF BUSINESS STARTUPS AND OPEN SOCIETY, 2(10), 25–32. Retrieved from https://inovatus.es/index.php/ejbsos/article/view/1313
51. Самадова, Н. Р. (2024). КОРХОНА ИҚТИСОДИЙ САЛОҲИЯТИНИНГ КОМПЛЕКС ТАҲЛИЛИ COMPLEX ANALYSIS OF THE ECONOMIC COMPETENCE OF THE ENTERPRISE. World scientific research journal, 23(2), 174-181.
52. Samadova Nargiza Rasulovna. (2023). Ways to Analyze Financial Potential Based on the Balance Sheet. Central Asian Journal of Innovations on Tourism Management and Finance, 4(12), 65-67. Retrieved from https://cajitmf.centralasianstudies.org/index.php/CAJITMF/article/view/661
53. Абдуллаев Аброр Бозарбоевич. (2023). Корхона солиқ мажбуриятларини самарали бошқаришни таъминлашда солиқ аудитининг роли. World Scientific Research Journal, 21(1), 134–142. Retrieved from http://www.wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/2871
54. Абдуллаев, А. Б. (2019). Совершенствование учета и анализа налогов improvement of accounting and analysis of taxes. ББК 65.052 Б 94, 10.
55. Абдуллаев Аброр Бозарбоевич. (2023). Солиқ таваккалчилигини бошқаришда солиқ аудитининг роли ва вазифалари. World Scientific Research Journal, 21(1), 166–175. Retrieved from http://www.wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/2874

56. Abdullayev, A. B., & Ochilov, O. I. (2021). A new approach to the methodology of tax analysis. Asian Journal of Research in Business Economics and Management, 11(9), 19-25.
57. Якубов Улугбек Касимович. (2024). Хўжалик юритувчи субъектларнинг молиявий- иқтисодий ҳолатини таҳлилида ташқи иқтисодий фаолият кўрсаткичларидан фойдаланиш масалалари. World Scientific Research Journal, 23(2), 428–436. Retrieved from http://www.wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/3055
58. U.Yakubov, Q.Altiyev, Sh.Maxmudova. (2022). Biznes tahlilda raqamli texnologiyalar. (Darslik). –T.: “Nihol print”, 236 b.